

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(viides jaosto)

27 päivänä syyskuuta 2007*

Yhdistetyissä asioissa T-8/95 ja T-9/95,

Wilhelm Pelle, kotipaikka Kluse-Ahlen (Saksa), ja

Ernst-Reinhard Konrad, kotipaikka Löllbach (Saksa),

edustajinaan asianajajat B. Meisterernst, M. Düsing, D. Manstetten, F. Schulze ja
W. Haneklaus,

kantajina,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinnään aluksi A. Brautigam ja A.-M. Colaert,
sittenmin Colaert,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi D. Boofß ja M. Niejahr, sittemmin van Rijn ja Niejahr, avustajinaan aluksi H.-J. Rabe, G. Berrisch ja M. Núñez-Müller,

vastaajina,

joissa vaaditaan EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan (josta on tullut EY 235 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) nojalla korvattavaksi vahinkoja, jotka kantajille on väitetysti aiheutunut asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31.3.1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13), sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16.5.1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11), soveltamisesta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit M. E. Martins Ribeiro ja K. Jürimäe,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.1.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Viitemääriä koskeva säännöstö

- ¹ Maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17.5.1977 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1078/77 (EYVL L 131, s. 1) säädettiin kaupan pitämisestä luopumista tai tuotannon muuttamista koskevan palkkion maksamisesta tuottajille, jotka sitoutuivat olemaan pitämättä kaupan maitoa tai maitotuotteita viiden vuoden pituisena kaupan pitämisestä luopumisen ajanjaksona, sekä tuottajille, jotka sitoutuivat olemaan pitämättä kaupan maitoa tai maitotuotteita ja muuttamaan lypsykarjan tuotantonsa lihakarjan tuotannoksi neljän vuoden pituisena tuotannon muuttamisen ajanjaksona.
- ² Maidontuottajia, jotka ovat antaneet sitoumuksen asetuksen N:o 1078/77 nojalla, kutsutaan yleisesti nimellä ”SLOM-tuottajat”, ja tämä viimeksi mainittu lyhenne tulee hollanninkielisestä ilmaisusta ”slachten en omschakelen” (teurastaa ja muuttaa tuotantoa), joka kuvaa tuottajien kaupan pitämisestä luopumista tai tuotannon muuttamista koskevaan järjestelmään kuuluvia velvoitteita.

- 3 Maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 804/68 muuttamisesta 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 856/84 (EYVL L 90, s. 10) ja asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13) otettiin 1.4.1984 lähtien käyttöön lisämaksu, jota kannettiin toimitetuista maitomääristä, jotka ylittivät viitemäärän, joka määritettiin kunkin ostajan osalta kullekin jäsenvaltiolle vahvistetun kokonaismäärän mukaisissa rajoissa. Lisämaksusta vapautettu viitemäärä vastasi jäsenvaltion valitseman menettelyn mukaisesti kaikkea joko tuottajan toimittaman tai meijerin ostaman maidon tai maitoa vastaavan tuotteen määrää viitevuoden aikana, joka Saksan liittotasavallan osalta oli vuosi 1983.
- 4 Maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27.6.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) 5 c artiklassa tarkoitettua lisämaksua koskevista yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä säädetään 16.5.1984 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11).
- 5 Tuottajille, jotka asetuksen N:o 1078/77 nojalla antamansa sitoumuksen vuoksi eivät olleet toimittaneet maitoa asianomaisen jäsenvaltion käyttämän viitevuoden aikana, ei myönnetty viitemäärää.
- 6 Yhteisöjen tuomioistuin totesi 28.4.1988 asiassa 120/86, Mulder, antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 2321; jäljempänä asia Mulder I) ja asiassa 170/86, von Deetzen, antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 2355), että asetus N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, oli pätemätön siltä osin kuin siinä ei säädetty viitemäärän myöntämisestä tuottajille, jotka asetuksen N:o 1078/77 nojalla antamansa sitoumuksen vuoksi eivät olleet toimittaneet maitoa asianomaisen jäsenvaltion käyttämän viitevuoden aikana.

- 7 Edellä 6 kohdassa mainituissa asioissa Mulder I ja von Deetzen annettujen tuomioiden johdosta neuvosto antoi 20.3.1989 asetuksen N:o 857/84 muuttamisesta asetuksen (ETY) N:o 764/89 (EYVL L 84, s. 2), joka tuli voimaan 29.3.1989 ja jolla tehtiin mahdolliseksi se, että näissä tuomioissa tarkoitetuille tuottajille voitiin myöntää erityinen viitemäärä, joka vastasi 60:tä prosenttia näiden tuottajien tuotannosta niiden 12 kuukauden aikana, jotka edelsivät asetuksen N:o 1078/77 mukaisen kaupan pitämisestä luopumista tai tuotannon muuttamista koskevan sitoumuksen antamista.
- 8 Tuottajia, jotka olivat antaneet sitoumuksen kaupan pitämisestä luopumisesta tai tuotannon muuttamisesta ja jotka asetuksen N:o 764/89 nojalla saivat ”erityiseksi” kutsutun viitemäärän, kutsutaan ”SLOM I -tuottajiksi”.

Korvausjärjestelmä ja vanhentumisjärjestelmä

- 9 Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 19.5.1992 antamassaan välituomiossa (Kok. 1992, s. I-3061, Kok. Ep. XII, s. I-99; jäljempänä asia Mulder II) yhteisön olevan vastuussa vahingosta, joka oli aiheutunut tietyille maidontuottajille, jotka olivat antaneet asetuksen N:o 1078/77 mukaisen sitoumuksen ja jotka sittemmin eivät voineet pitää maitoa kaupan asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, soveltamisen takia. Yhteisöjen tuomioistuin kehotti asianosaisia sopimaan maksettavista määristä.
- 10 Neuvosto ja komissio julkaisivat tämän tuomion johdosta 5.8.1992 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä tiedonannon 92/C 198/04 (EYVL C 198, s. 4; jäljempänä 5.8.1992 päivätty tiedonanto). Tässä tiedonannossa todetaan seuraavaa:

”[Edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa *Mulder II* – – annetun] tuomion johdosta yhteisön toimielimet katsovat tarpeelliseksi julkaista asianomaisille seuraavan tiedonannon:

1) Yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että yhteisö on [EY 288] artiklan nojalla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa kaikkia asetuksen (ETY) N:o 857/84 12 artiklan c [ala]kohdassa määriteltäviä tuottajia kohtaan, joille on aiheutunut edellä mainitussa tuomiossa tarkoitettu korvattava vahinko sen vuoksi, että he eivät ole voineet saada maitokiintiötä viipymättä sen jälkeen, kun ovat osallistuneet asetuksella (ETY) N:o 1078/77 käyttöön otettuun järjestelmään, ja jotka tosiasiallisesti täyttävät kyseisen tuomion mukaiset kriteerit ja edellytykset.

2) Toimielimet sitoutuvat 1 kohdassa mainittuja tuottajia kohtaan 3 kohdassa mainitun määräajan loppuun saakka olemaan esittämättä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan (josta on tullut yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artikla) mukaista, vanhentumista koskevaa prosessiväitettä, mikäli oikeus vahingonkorvaukseen ei vielä ollut vanhentunut ajankohtana, jolloin tämä tiedonanto julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä tai sinä ajankohtana, jolloin tuottaja kääntyi asiassa toimielimen puoleen.

3) Sen takaamiseksi, että [edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa *Mulder II*] annetun tuomion oikeusvaikutukset toteutuvat täysimääräisesti, toimielimet tulevat säätämään tällaisille henkilöille maksettavan hyvityksen käytännön yksityiskohdista, mukaan lukien korkoa koskevista kysymyksistä.

Toimielimet täsmentävät, mille viranomaisille ja missä määräajassa vaatimukset on esitettävä. Tuottajille vakuutetaan, etteivät he menetä mahdollisuutta vedota oikeuksiinsa, jos he eivät ennen tämän määräajan alkamista ota yhteyttä yhteisön toimieliiniin tai kansallisiin viranomaisiin.”

- 11 Kyseisen 5.8.1992 päivätyin tiedonannon jälkeen neuvosto antoi 22.7.1993 asetuksen (ETY) N:o 2187/93 tietyille maidon ja maitotuotteiden tuottajille, jotka eivät ole voineet tilapäisesti harjoittaa toimintaansa, tarjottavasta hyvityksestä (EYVL L 196, s. 6). Tässä asetuksessa säädettiin erityisen lopullisen viitemäärän saaneille tuottajille tehtävästä tarjouksesta, joka koskee kiinteää hyvitystä niistä vahingoista, joita heille on aiheutunut edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen säännösten soveltamisen yhteydessä.

- 12 Asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuottajat toimittavat [hyvitystä koskevat] hakemuksensa toimivaltaiselle [kansalliselle] toimielimelle. Tuottajan hakemuksen on hylkäämisen uhalla saavuttava toimivaltaiselle toimielimelle viimeistään 30.9.1993.

Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukainen vanhentumisaika alkaa kaikkien tuottajien osalta kulua uudelleen 1 alakohdassa mainitusta ajankohdasta, jos 1 alakohdan mukaista hakemusta ei ole ennen tätä ajankohtaa toimitettu, lukuun ottamatta sitä tilannetta, että vanhentuminen on katkaistu yhteisöjen tuomioistuimelle osoitetulla kannekirjelmällä sen perussäännön 43 artiklan mukaisesti.”

- 13 Asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 10 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset tekevät enintään 4 kuukauden kuluessa korvaushakemuksen saapumisesta neuvoston ja komission nimissä ja lukuun tuottajalle tarjouksen —.”

14 Asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kolmannessa kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ellei tarjousta hyväksytä kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta, se ei sido tulevaisuudessa yhteisön toimielimiä.”

15 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön (jäljempänä perussääntö) 43 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista yhteisöjen vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille yhteisöjen tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle yhteisöjen toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille [EY] 230 artiklan – – mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan [EY] 232 artiklan toisen kohdan – – määräyksiä.”

Tosiseikat

16 Kantajat toimivat maidontuottajina Saksassa. He antoivat asetuksen N:o 1078/77 nojalla maidon kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen, jonka voima-saolo päättyi 1.3.1985 asian T-8/95 kantajan osalta ja 30.6.1984 asian T-9/95 kantajan osalta. SLOM I -tuottajina kantajat saivat asetuksen N:o 764/89 mukaisen erityisen viitemäärän.

- 17 Vastaajina oleville toimielimille 23.12.1991 osoittamassaan kirjeessä asian T-8/95 kantaja vetosi oikeuteensa saada vahingonkorvausta yhteisöltä. Asian T-9/95 kantaja vetosi samaan 4.12.1990 päivätyssä kirjeessä. Nämä vaatimukset hylättiin 13.1.1992 (asia T-8/95) ja 20.12.1990 (asia T-9/95) päivätyissä neuvoston kirjeissä ja 16.1.1992 (asia T-8/95) ja 19.12.1990 (asia T-9/95) päivätyissä komission kirjeissä. Vastaajina olevat toimielimet ilmoittivat näissä samoissa kirjeissä olevansa valmiit luopumaan vanhentumiseen vetoamisesta sen kolmen kuukauden määräajan loppuun saakka, joka alkaa edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetun tuomion julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Tämä ajallisesti rajoitettu luopuminen koski kuitenkin vain hakemuksia, joiden vanhentumisaika ei ollut vielä päätynyt edellä mainittujen kirjeiden lähettämispäivinä.
- 18 Asetuksen N:o 2187/93 antamisen johdosta kantajat esittivät toimivaltaiselle Saksan viranomaiselle hyvitystä koskevat hakemukset kyseisen asetuksen 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla.
- 19 Saksan viranomainen toimitti kantajille 17.12.1993 (asia T-8/95) ja 2.12.1993 (asia T-9/95) päivätyillä kirjeillä asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla yhteisön nimissä ja lukuun kiinteää hyvitystä koskevat tarjoukset.
- 20 Kantajat antoivat asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kolmannessa kohdassa säädetyn kahden kuukauden määräajan kulua umpeen. Edellisessä kohdassa mainitut hyvitystä koskevat tarjoukset siis hylättiin implisiittisesti.

Asian käsittelyn vaiheet

- 21 Kantajat nostivat nyt käsiteltävänä olevat kanteet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 23.1.1995 jätetyillä kannekirjelmillä.
- 22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston 3.7.1995 tekemällä määräyksellä oikeudenkäyntiä lykättiin yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, annettavan tuomion julistamiseen asti. Yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 27.1.2000 annetun tuomion (Kok. 2000, s. I-203) johdosta asian käsittelyä jatkettiin.
- 23 Ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 6.7.1995 antamalla määräyksellä asiat T-366/94, T-3/95, T-7/95, T-8/95, T-9/95, T-14/95, T-16/95, T-20/95, T-22/95, T-100/95, T-120/95 ja T-124/95 päätettiin yhdistää. Asiat T-366/94, T-3/95, T-7/95, T-14/95, T-16/95, T-20/95, T-22/95, T-100/95, T-120/95 ja T-124/95 oli tällä välin poistettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä.
- 24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston 10.4.2000 antamalla määräyksellä oikeudenkäyntejä näissä asioissa lykättiin asiassa T-187/94, Rudolph vastaan neuvosto ja komissio, annettavan tuomion julistamiseen asti. Asiassa T-187/94, Rudolph vastaan neuvosto ja komissio, 7.2.2002 annetun tuomion (Kok. 2002, s. II-367) johdosta asian käsittelyä jatkettiin.
- 25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 2.7.2003 tekemällään päätöksellä siirtää nyt käsiteltävänä olevat asiat käsiteltäviksi kolmen tuomarin kokoonpanossa ja tässä tapauksessa ensimmäisessä jaostossa.

- 26 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin viidenteen jaostoon. Nyt esillä olevat asiat siirrettiin siis viidennen jaoston käsiteltäviksi.
- 27 Asianosaisia kehoitettiin 20.9.2006 päivätyllä kirjallisella kysymyksellä esittämään kantansa asiassa C-164/01 P, van den Berg vastaan neuvosto ja komissio, 28.10.2004 annetun tuomion (Kok. 2004, s. I-10225; jäljempänä asia van den Berg) vaikutuksesta vanhentumisajan laskemiseen nyt esillä olevissa asioissa. Asianosaiset vastasivat tähän kysymykseen ennen heille asetetun määräajan päättymistä.
- 28 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 23.1.2007 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

- 29 Asian T-8/95 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- velvoittaa vastaajina olevat toimielimet yhteisvastuullisesti maksamaan hänelle 2.3.1985 ja 29.3.1989 välisen ajanjakson osalta SLOM I -hyvityksen, jonka suuruus on 81 159,764 Saksan markkaa (DEM), kahdeksan prosentin vuotuisine viivästyskorkoineen 19.5.1992 alkaen
 - velvoittaa vastaajina olevat toimielimet korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

30 Tämän saman asian kantaja täsmentää vastauksessaan, että hän vetoaa oikeuksiinsa saada hyvitystä 31.12.1986 ja 29.3.1989 välisen ajanjakson osalta.

31 Asian T-9/95 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- velvoittaa vastaajina olevat toimielimet yhteisvastuullisesti maksamaan hänelle 1.7.1984 ja 29.3.1989 välisen ajanjakson osalta SLOM I -hyvityksen, jonka suuruus on 83 670,155 DEM, kahdeksan prosentin vuotuisine viivästyskorkoineen 19.5.1992 alkaen

- velvoittaa vastaajina olevat toimielimet korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

32 Tämän saman asian kantaja täsmentää vastauksessaan, että hän vetoaa oikeuksiinsa saada hyvitystä 7.12.1985 ja 29.3.1989 välisen ajanjakson osalta.

33 Molemmissa asioissa kantajat vaativat lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yhdistää nyt esillä olevat asiat asiaan T-77/93, Hülseberg ym. vastaan neuvosto ja komissio, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lykkää asioiden käsittelyä siihen asti, kunnes tässä asiassa annetaan tuomio. Tämä viimeksi mainittu asia poistettiin kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä 4.2.1997 annetulla määräyksellä.

34 Asioissa T-8/95 ja T-9/95 vastaajina olevat toimielimet vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- toteaa, että kanne on jätettävä tutkimatta
- toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana
- velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Asianosaisten lausumat

35 Kantajat viittaavat edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annettuun tuomioon ja väittävät, että heillä on SLOM I -tuottajien asemassa oikeus saada korvausta heille aiheutuneesta vahingosta. Se seikka, että kansalliset viranomaiset tekivät asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisen hyvitystä koskevan tarjouksen, vahvistaa kantajien mukaan yhteisön vastuun. Kantajien mukaan se, että he kieltäytyivät tästä tarjouksesta, ei missään tapauksessa vähennä heidän oikeuksiaan saada korvauksia.

36 Väitetyn vahingon osalta kantajat väittävät, että tilan puutteen vuoksi heidän maatiiloillaan ei ollut mahdollista harjoittaa vaihtoehtoista tuotantoa, minkä vuoksi aiheutunut vahinko on huomattavasti suurempi kuin asetuksessa N:o 2187/93 säädetty hyvitys.

- 37 Kantajat katsovat lisäksi, että heidän vaatimuksensa eivät ole vanhentuneet. Tältä osin he viittaavat perussäännön 43 artiklassa määrättyihin vanhentumisen edellytyksiin ja väittävät ensimmäiseksi, että koska he ovat vain tavallisia kansalaisia, ei voida katsoa, että heidän olisi ennen edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II 19.5.1992 annetun tuomion julistamista pitänyt tietää, että vahingonkorvauskanteen nostamisen edellytykset täyttyivät.
- 38 Toiseksi kantajat katsovat, että asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että perussäännön 43 artiklan mukainen viiden vuoden vanhentumisaika alkoi kulua uudelleen 30.9.1993 kaikkien sellaisten maidontuottajien osalta, jotka eivät olleet esittäneet hakemustaan tai nostaneet kanteita ennen tätä päivää. Näin ollen vanhentumisaika kului kantajien mukaan umpeen vasta vuonna 1998 eivätkä 23.1.1995 nostetut kanteet myöhästyneet.
- 39 Kolmanneksi kantajat väittävät, että perussäännön 43 artiklan kolmannessa virkkeessä määrättyä kahden kuukauden määräaika sovelletaan vain, jos toimitilin, joka käsittelee ennen kanteen nostamista esitettyä vaatimusta, tekee kielteisen päätöksen. Kantajien mukaan heille asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehty hyvitystä koskeva tarjous ei ole tällainen päätös. Vastajina olevat toimielimet eivät siis ole vielä tehneet kielteisistä päätöistä heidän 23.12.1991 (asia T-8/95) ja 4.12.1990 (asia T-9/95) tekemistään, ennen kanteen nostamista esitetystä vaatimuksista. Kantajat katsovat lisäksi, että asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla esitetty hakemus ei ole perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu ennen kanteen nostamista esitetty vaatimus ja että asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehty tarjous tai tämän säännöksen kolmannessa kohdassa tarkoitettujen kahden kuukauden määräajan päätyminen ei näin ollen ole perussäännön 43 artiklassa tarkoitettua kaltaista kielteistä päätöstä. Perussäännön 43 artiklassa tarkoitettua kahden kuukauden määräaika, jota sovelletaan kanteen nostamiseen, ei siis kantajien mukaan sovelleta.
- 40 Kantajat väittävät neljänneksi ja toissijaisesti, että he tekivät anteeksiannettavan virheen kanteen nostamista koskevan määräajan alkamishetken osalta. Kantajien

mukaan vastaajina olevat toimitelimet menettelivät nimittäin tavalla, joka yksinään tai ratkaisevassa määrin oli omiaan aiheuttamaan ymmärrettävän sekaannuksen vilpittömässä mielessä olleille kantajille, jotka osoittivat noudattaneensa kaikkea sitä huolellisuutta, jota edellytetään tavanomaista harkitsevaisuutta noudattavalta toimijalta (asia T-12/90, Bayer v. komissio, tuomio 29.5.1991, Kok. 1991, s. II-219, 29 kohta ja yhdistetyt asiat T-148/98 ja T-162/98, Evans ym. v. komissio, määräys 29.9.1999, Kok. 1999, s. II-2837, 31 kohta).

41 Kantajat väittävät, että vastaajina olevat toimitelimet vaativat vahinkoa kärsineitä maidontuottajia olemaan esittämättä hyvitystä koskevaa hakemusta tai nostamatta vahingonkorvauskannetta viitaten kiinteiden hyvitysten järjestelmän käyttöönottoon. Tämä järjestelmä otettiin käyttöön 5.8.1992 päivätyllä tiedonannolla ja asetuksella N:o 2187/93. Kantajien mukaan vastaajina olevilla toimitelimillä oli tiedossaan, että vahinko tapahtui vuosina 1984 ja 1985, mutta ne ilmoittivat useaan kertaan, etteivät ne vetoa vanhentumiseen. Kantajien mukaan tavanomaista harkitsevaisuutta noudattava toimija saattoi näin ollen luulla ja odottaa, että sen ajankohdan siirtämisestä, jona hän vetoaa oikeuteensa saada korvauksia, ei seuraa, että hänen kanneoi-keutensa kuluu umpeen.

42 Lisäksi kun asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että uusi viiden vuoden määräaika alkaa kulua uudelleen 30.9.1993 alkaen, tavanomaista harkitsevaisuutta noudattava toimija ei voinut varautua asiassa T-222/97, Steffens vastaan neuvosto ja komissio, 25.11.1998 annetussa tuomiossa (Kok. 1998, s. II-4175) toteutettuun oikeuskäytännön muuttumiseen.

43 Kantajat väittävät viidenneksi, että eurooppalaisen sopimusoikeuden periaatteiden (*Principles of European Contract Law, Parts 1 and 2*, O. Lando ja H. Beale (kust.), 2000; ZEuP 1995, s. 8644, ja ZEuP 2000, s. 675) mukaisesti yhteisö ei enää voi perustellusti vedota vanhentumiseen sen jälkeen kun se antamalla asetuksen N:o 2187/93 tunnusti periaatteen, jonka mukaan vahinkoa kärsineillä maidontuottajilla on oikeus saada korvauksia.

- 44 Vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen (ks. edellä 27 kohta) kantajat väittivät 5.10.2006 päivätyissä kirjeissään, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annettua tuomiota on tulkittava siten, että vanhentumisajan keskeytymisen ja 30.9.1993 välistä ajanjaksoa ei voitu ottaa huomioon viiden vuoden vanhentumisajan laskemisessa. Tässä tuomiossa ilmais-tujen periaatteiden soveltaminen johtaa kantajien mukaan toteamukseen, että heidän oikeutensa vahingonkorvauksiin ovat vanhentuneet vain osittain.
- 45 Vastaajina olevat toimielimet eivät kiistä sitä, että kantajat kuuluvat niihin tuotta-jiin, joilla on periaatteessa edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetun tuomion seurauksena oikeus saada korvausta vahingosta, joka on aiheutunut maidon-tuotannon tilapäisestä estymisestä. Ne katsovat kuitenkin, että edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa Steffens vastaan neuvosto ja komissio annetusta tuomiosta, edellä 24 kohdassa mainitussa asiassa Rudolph vastaan neuvosto ja komissio annetusta tuomiosta ja asiassa T-201/94, Kustermann vastaan neuvosto ja komissio, 7.2.2002 annetusta tuomiosta (Kok. 2002, s. II-415) käy ilmi, että kantajien oikeudet vahin-gonkorvaukseen ovat kokonaisuudessaan vanhentuneet. Näin ollen nyt esillä olevia kanteita ei voida ottaa tutkittavaksi.
- 46 Vastaajina olevat toimielimet muistuttavat, että perussäännön 43 artiklan mukainen viiden vuoden vanhentumisaika alkaa kulua heti, kun kaikki yhteisön vahingonkor-vausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset ovat täyttyneet. Silloin kun vastuu aiheutuu lainsäädäntötoimesta, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa, tästä toimesta aiheutuvien vahinkoseurausten on oltava syntyneet (edellä 42 kohdassa mainittu asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 31 kohta). Vastaajina olevat toimielimet täsmentävät tältä osin, että SLOM I -tuottajien osalta mainitut edellytykset täytyivät sinä hetkenä, kun heitä estettiin asetuksella N:o 857/84 ensimmäistä kertaa jatka-masta maidontuotantoa, toisin sanoen sitä päivää seuranneena päivänä, jona heidän kaupan pitämisestä luopumista ja tuotannon muuttamista koskevat sitoumuk-sensa päättyivät, kuitenkin aikaisintaan 1.4.1984 (asia T-554/93, Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.4.1997, Kok. 1997, s. II-563, 87 kohta ja asia T-20/94, Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.4.1997, Kok. 1997, s. II-595, 2 ja 130 kohta). Koska asioiden T-8/95 ja T-9/95 kantajien kaupan pitämisestä luopumista tai tuotannon muuttamista koskevat sitoumukset päättyivät 1.3.1985 ja 30.6.1984, vanhentumisaika alkoi kulua 2.3.1985 asiassa T-8/95 ja 1.7.1984 asiassa T-9/95.

47 Yhteisön maidontuottajille aiheuttamat vahingot uusiutuivat kuitenkin päivittäin niin kauan kun tuottajille ei myönnetty viitemäärää. Nyt esillä olevissa asioissa kantajien kaltaiset SLOM I -tuottajat eivät voineet tuottaa maitoa siihen asti, kunnes asetus N:o 764/89 tuli voimaan 29.3.1989.

48 Sen arvioimista varten, minkä 2.3.1985 ja 29.3.1989 välisenä aikana (asia T-8/95) tai 1.7.1984 ja 29.3.1989 välisenä aikana (asia T-9/95) kärsittyjen vahinkojen osalta korvausvaatimukset ovat mahdollisesti vanhentuneet, vastaajina olevat toimielimet muistuttavat, että ne ilmoittivat asioiden T-8/95 ja T-9/95 kantajien korvausvaatimuksiin 23.12.1991 ja 4.12.1990 antamissaan vastauksissa luopuvansa vanhentumiseen vetoamisesta sen kolmen kuukauden määräajan loppuun saakka, joka alkaa edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetun tuomion julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Koska tuomio julkaistiin virallisessa lehdessä 17.6.1992, jakso, jonka ajan tämä luopuminen oli voimassa, päättyi 17.9.1992. Vastaajina olevat toimielimet olivat kuitenkin tällä välin sitoutuneet 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossa luopumaan vanhentumiseen vetoamisesta kaikkien niiden SLOM-tuottajien osalta, joita edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annettu tuomio koskee, siihen asti, kunnes tuottajien hyvitysten käytännön yksityiskohdista säädetään. Kantajien kaltaisia sellaisia tuottajia varten, joiden osalta vastaajina olevat toimielimet ilmoittivat suostuvansa luopumaan vanhentumiseen vetoamisesta 17.9.1992 asti, sitä jaksoa, jonka ajan tämä luopuminen oli voimassa, jatkettiin näin ollen siihen asti, kunnes tuottajien hyvitysten käytännön yksityiskohdista säädetään. Hyvityksen käytännön yksityiskohdista, joihin 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossa viitattiin, säädettiin asetuksella N:o 2187/93.

49 Vastaajina olevat toimielimet korostavat lisäksi sitä seikkaa, että kantajat eivät hyväksyneet heille asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehtyä hyvitystä koskevaa tarjousta tämän säännöksen kolmannen kohdan mukaisen kahden kuukauden kuluessa eivätkä he liioin nostaneet vahingonkorvauskannetta kahden kuukauden kuluessa tämän määräajan päättymisestä. Näin ollen perussäännön 43 artiklassa määrätty vanhentumisaika ei keskeytynyt 5.8.1992 päivätyn tiedonannon johdosta tai niiden vaatimusten johdosta, jotka kantajat esittivät 23.12.1991 (asia T-8/95) ja 4.12.1990 (asia T-9/95) (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 137 kohta; edellä 42 kohdassa mainittu asia Stef-

fens v. neuvosto ja komissio, tuomion 37–40 kohta; edellä 24 kohdassa mainittu asia Rudolph v. neuvosto ja komissio, tuomion 60–64 kohta ja edellä 45 kohdassa mainittu asia Kustermann v. neuvosto ja komissio, tuomion 72–76 kohta). Vanhentumisaika keskeytyi vasta, kun kanteet nostettiin 23.1.1995.

- 50 Vastaajina olevien toimielinten mukaan tästä seuraa, että kantajien ne oikeudet hyvityksiin, jotka syntyivät yli viisi vuotta ennen vanhentumisaajan keskeytymistä, ovat vanhentuneet. Koska vanhentumisaika keskeytyi vasta 23.1.1995 kanteen nostamisen seurauksena, kaikki ennen 23.1.1990 syntyneet oikeudet ovat vanhentuneet. Koska kantajat voivat vaatia hyvitystä vain 2.3.1985 (asia T-8/95) tai 1.7.1984 (asia T-9/95) ja 29.3.1989 välisten jaksojen osalta, heidän oikeutensa ovat näin ollen vanhentuneet kokonaisuudessaan. Kanteet on siis jätettävä tutkimatta.
- 51 Vastaajina olevat toimielimet lisäävät vastauskirjelmässään ensimmäiseksi, että asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan tulkinta, jonka mukaan uusi viiden vuoden vanhentumisaika alkoi kulua 30.9.1993, on yhteensopimaton perussäännön 43 artiklan kanssa.
- 52 Vastaajina olevat toimielimet katsovat toiseksi, että kantajien väitteessä, joka perustuu perussäännön 43 artiklan kolmannessa virkkeessä mainittuun kahden kuukauden määräaikaan, ei mitenkään selitetä, minkä takia kantajilla olisi oikeus uuteen vanhentumisaikaan, jos he hylkäävät hyvitystarjouksen. Komissio muistuttaa tältä osin, että edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa Steffens vastaan neuvosto ja komissio annetusta tuomiosta (40 kohta) johtuu, että se, että vastaajina olevat toimielimet luopuivat vanhentumiseen vetoamisesta, on yksipuolinen toimi, joka lakkasi vaikuttamasta hyvitystarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättyessä.
- 53 Vastaajina olevat toimielimet katsovat kolmanneksi, että kantajien tekemä virhe vanhentumisaajan alkamisajankohdan osalta ei ole anteeksiannettava virhe. Kantajat toimivat niiden mukaan nimittäin huolimattomasti.

54 Siltä osin kuin neljänneksi on kyse eurooppalaisen sopimusoikeuden periaatteiden väitetystä soveltamisesta, vastaajina olevat toimielimet katsovat, että niitä ei voida soveltaa nyt esillä olevissa asioissa. Komissio korostaa tältä osin, että vastaajina olevien toimielinten ja kantajien välillä ei ole olemassa minkäänlaista sopimussuhdetta.

55 Vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen (ks. edellä 27 kohta) vastaajina olevat toimielimet katsovat 5.10.2006 päivätyissä kirjeissään, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetulla tuomiolla ei ole merkitystä vanhentumisajan laskemisessa nyt esillä olevissa asioissa. Komissio täsmentää tältä osin, että edellä 27 kohdassa mainittu asia van den Berg (tuomion 100 kohta) koskee nimenomaisesti tapausta, jossa asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hakemus puuttuu. Koska nyt esillä olevissa asioissa tuottajat tekivät tällaisen hakemuksen, ratkaisua, johon edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetussa tuomiossa päädyttiin, ei voida soveltaa heihin, ja vanhentumisaika on laskettava vain edellä 49 kohdassa mainitun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa.

56 Komissio lisää, että jos edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg valittua lähestymistapaa sovelletaan vanhentumisaikaa laskettaessa on otettava huomioon vanhentumisajan keskeytyminen, joka alkoi sinä päivänä, jona komissio lähetti vastauksensa asian T-8/95 kantajan 23.12.1991 ja asian T-9/95 kantajan 4.12.1990 esittämiin alkuperäisiin hakemuksiin. Vanhentumisaika keskeytyi siis 16.1.1992 asiassa T-8/95 ja 19.12.1990 asiassa T-9/95. Istunnon aikana komissio kuitenkin myönsi, että vanhentumisajan keskeytymisen alkamispäiväksi voidaan vahvistaa myös päivä, jona vastaajina olevat toimielimet vastaanottivat kantajien alkuperäiset hakemukset, toisin sanoen 31.12.1991 asiassa T-8/95 ja 7.12.1990 asiassa T-9/95. Vanhentumisajan keskeytymisen viimeinen päivä edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetussa tuomiossa tarkoitetulla tavalla on joko 30.9.1993 molempien asioiden osalta tai päivä, jona määräaika asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehdyn hyvitystarjouksen hyväksymiselle päättyi. Näiden kahden viimeksi mainitun vaihtoehdon mukaan ja kun vanhentumisen keskeytymisen alkamispäivänä otetaan huomioon päivä, jona komission kantajien alkuperäiseen hake-

mukseen antama vastaus vastaanotettiin, kaikki korvauksia koskevat oikeudet, jotka syntyivät ennen 5.5.1988 tai ennen 18.12.1987, ovat vanhentuneet asiassa T-8/95. Asian laita on samalla tavoin asiassa T-9/95 ennen 12.4.1987 tai ennen 8.12.1986 syntyneiden korvauksia koskevien oikeuksien osalta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 57 Edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetusta tuomiosta käy ilmi, että yhteisön vahingonkorvausvastuu on syntynyt jokaista sellaista tuottajaa kohtaan, jolle on aiheutunut korvattavissa olevaa vahinkoa siitä, että hän ei ole voinut toimittaa maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 71 kohta ja edellä 24 kohdassa mainittu asia Rudolph v. neuvosto ja komissio, tuomion 45 kohta).
- 58 On selvää, että kantajat ovat edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen tuottajien asemassa.
- 59 Tästä seuraa, että kantajilla on oikeus saada vastaajina olevilta toimielimiltä korvausta heille aiheutuneesta vahingosta, edellyttäen että heidän hakemuksensa eivät ole vanhentuneet.
- 60 On siis tarkasteltava, ovatko nyt esillä olevat vaatimukset vanhentuneet ja jos ovat, niin missä määrin.
- 61 On muistutettava, että perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika voi alkaa kulua vasta, kun kaikki vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset ovat täyttyneet, eli silloin kun kysymyksessä on lainsäädäntötoimesta

aiheutuva vastuu, vanhentumisaika ei voi alkaa, ennen kuin tästä toimesta aiheutuvat vahinkoseuraukset ovat syntyneet. Nämä edellytykset ovat, että yhteisön toimielin on toiminut lainvastaisesti, että väitetty vahinko on tosiasiaa syntynyt ja että tämän toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 107 kohta).

62 Lisäksi on muistutettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että kun vahinko johtuu mahdottomuudesta käyttää hyväksi viitemäärää, tämän vahingon kärsiminen alkaa siitä päivästä, jona tuottaja maidon kaupan pitämisestä luopumisesta antamansa sitoumuksen voimassaolon päättymisen jälkeen olisi voinut aloittaa uudelleen maidon toimittamisen ilman velvollisuutta maksaa lisämaksua, jos hänelle ei olisi kieltäydytty myöntämästä viitemäärää. Siten yhteisön vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset ovat täyttyneet tuona päivänä (asia T-332/99, Jestädt v. neuvosto ja komissio, määräys 19.9.2001, Kok. 2001, s. II-2561, 41 kohta; ks. myös tältä osin edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 87 kohta ja edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 130 kohta).

63 Näin ollen nyt esillä olevissa asioissa vanhentumisaika alkoi kulua asiassa T-8/95 2.3.1985 ja asiassa T-9/95 1.7.1984, toisin sanoen kantajien antamien, kaupan pitämisestä luopumista koskevien sitoumusten päättymisen jälkeisenä päivänä. Kyseisinä päivinä asetuksesta N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, aiheutui ensimmäisen kerran kantajille vahinkoseurauksia siten, että sillä estettiin heitä aloittamasta uudelleen maidon myynti (ks. vastaavasti edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 130 kohta; edellä 24 kohdassa mainittu asia Rudolph v. neuvosto ja komissio, tuomion 50 kohta ja edellä 62 kohdassa mainittu asia Jestädt v. neuvosto ja komissio, määräyksen 42 kohta).

64 Se seikka, että kantajilla ei ennen edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetun tuomion julistamista ollut tiedossaan, että edellytykset vahingonkorvauskanteen nostamiseksi yhteisöä vastaan täytyivät, ei millään tavoin vaikuta vanhentumisaajan alkamisajankohdan laskemiseen, koska nyt esillä olevissa asioissa asioiden T-8/95 ja T-9/95 kantajat eivät voineet aavistaa, että se, että he eivät voineet toimittaa

maitoa 2.3.1985 ja 1.7.1984 alkaen, oli seurausta asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, soveltamisesta (ks. tältä osin edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 85 kohta ja edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 112 kohta).

65 Sen ajanjakson määrittelemiseksi, jonka aikana vahingot kärsittiin, on todettava, että vahingot eivät syntyneet äkillisesti. Vahingot jatkuivat tietyn ajan, jolloin kantajat eivät voineet saada viitemäärää, toisin sanoen 28.3.1989 asti eli asetuksen N:o 764/89, jolla mahdollistettiin erityisten viitemäärien myöntäminen SLOM I -tuottajille ja jonka myötä kantajille aiheutunut vahinko päättyi, voimaantuloa edeltäneeseen päivään asti. Kysymys on jatkuvasti aiheutuneesta vahingosta, joka toistui päivittäin (ks. tältä osin edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 132 ja 140 kohta; edellä 45 kohdassa mainittu asia Kustermann v. neuvosto ja komissio, tuomion 63 ja 77 kohta ja edellä 24 kohdassa mainittu asia Rudolph v. neuvosto ja komissio, tuomion 65 kohta).

66 Näin ollen jakso, jonka ajan kantajat kärsivät vahinkoa asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, soveltamisen johdosta, on asian T-8/95 kantajan osalta 2.3.1985 ja 28.3.1989 välinen jakso ja asian T-9/95 kantajan osalta 1.7.1984 ja 28.3.1989 välinen jakso.

67 Sen arvioimiseksi, minkä edellisessä kohdassa mainittujen jaksojen aikana kärsittyjen vahinkojen osalta korvausvaatimukset ovat vanhentuneet, on muistutettava, että perussäännön 43 artiklan mukaisesti vanhentumisaika keskeytyy ainoastaan, jos asia pannaan vireille yhteisöjen tuomioistuimissa tai asiassa esitetään sitä ennen vaatimus asianomaiselle yhteisön toimielimelle; viimeksi mainitussa tapauksessa vanhentumisaika kuitenkin keskeytyy ainoastaan, jos vaatimuksen jälkeen nostetaan kanne

tilanteen mukaan EY 230 tai EY 232 artiklassa säädettyssä määräajassa (asia 11/72, Giordano v. komissio, tuomio 5.4.1973, Kok. 1973, s. 417, 6 kohta; edellä 42 kohdassa mainittu asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 35 ja 42 kohta ja edellä 45 kohdassa mainittu asia Kustermann v. neuvosto ja komissio, tuomion 67 kohta).

- 68 Nyt esillä olevissa asioissa on todettava ensimmäiseksi, että kantajat tekivät perussäännön 43 artiklan mukaisen kannetta edeltävän vaatimuksen 23.12.1991 (asia T-8/95) ja 4.12.1990 (asia T-9/95) päivätyillä kirjeillä ja että neuvosto hylkäsi tämän vaatimuksen 13.1.1992 (asia T-8/95) ja 20.12.1990 (asia T-9/95) päivätyillä kirjeillä. Komissio hylkäsi vaatimukset 16.1.1992 (asia T-8/95) ja 19.12.1990 (asia T-9/95) päivätyillä kirjeillä.
- 69 Seuraavaksi on todettava, että vastaajina olevat toimielimet ilmoittivat edellisessä kohdassa mainituissa kirjeissä olevansa valmiit luopumaan vanhentumiseen vetoamisesta kantajia vastaan sen kolmen kuukauden jakson loppuun saakka, joka alkoi edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetun tuomion julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Ennen sen jakson päättymistä, jonka ajan tämä luopuminen oli voimassa, tätä jaksoa kuitenkin pidennettiin 5.8.1992 päivätyllä tiedonannolla. Mainitussa tiedonannossa vastaajina olevat toimielimet sitoutuivat olemaan vetoamatta perussäännön 43 artiklassa tarkoitettuun vanhentumiseen kaikkien niiden tuottajien osalta, jotka täyttivät edellä 9 kohdassa mainitussa asiassa Mulder II annetusta tuomiosta johtuvat edellytykset ja joiden oikeus vahingonkorvaukseen ei ollut vielä vanhentunut 5.8.1992, siihen asti, kunnes asianomaisten tuottajien hyvityksen käytännön yksityiskohdista säädetään (edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 90 kohta).
- 70 Näistä käytännön yksityiskohdista säädettiin asetuksella N:o 2187/93. Asetuksen 10 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan toimielinten itsensä hyväksymä luopuminen vanhentumiseen vetoamisesta päättyi 30.9.1993 sellaisten tuottajien osalta, jotka eivät olleet jättäneet asetuksen mukaista hyvitystä koskevaa hakemusta (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 137 kohta ja edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 91 kohta). Asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti hakemuksen esittäneiden tuottajien osalta sen sijaan tämän

rajoituksen voimassaolo päättyi asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättyessä (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 137 kohta; edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 91 kohta; edellä 42 kohdassa mainittu asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 40 kohta ja asia T-261/94, Schulte v. neuvosto ja komissio, tuomio 7.2.2002, Kok. 2002, s. II-441, 67 kohta). Tämä viimeksi mainittu määräaika päättyi asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti kahden kuukauden kuluttua sen hyvitystarjouksen vastaanottamisesta, joka kyseisen asetuksen 14 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti oli puolestaan tehtävä neljän kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

71 Toisin kuin kantajat väittävät, 5.8.1992 päivätyn tiedonannon vaikutuksena ei ollut, että alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika 30.9.1993 lukien (edellä 27 kohdassa mainittu asia van den Berg, tuomion 100 kohta; ks. tältä osin myös edellä 42 kohdassa mainittu asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 36 kohta).

72 Vanhentumisaajan laskemiseen vaikuttavat kuitenkin vastaajina olevien toimielinten luopuminen oikeudestaan vedota vanhentumiseen, mikä mainitaan 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossa, ja ennen oikeudenkäyntiä esitettyjen vaatimusten johdosta käydyt aikaisemmat kirjeenvaihdot.

73 Tältä osin edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetusta tuomiosta käy ilmi, että vanhentumisaajan keskeytyminen, joka seurasi siitä, että toimielimet luopuivat yksipuolisesti vanhentumiseen vetoamisesta 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossa ja mahdollisesti myös aikaisemmassa kirjeenvaihdossa, on tapahtunut riippumatta siitä, milloin kantaja nosti vahingonkorvauskanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (edellä 27 kohdassa mainittu asia van den Berg, tuomion 100 ja 101 kohta).

74 Kun on kyse siitä, sovelletaanko nyt esillä olevissa asioissa edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetussa tuomiossa tehtyä ratkaisua, vastaajina olevat toimielimet ovat korostaneet, että toisin kuin kyseiseen tuomioon johtaneen asian kantaja, nyt esillä olevien asioiden kantajat esittivät asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun hakemuksen. Vastaajina olevien toimielinten mukaan tästä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuimen edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg valitsemaa lähestymistapaa ei voida soveltaa nyt esillä oleviin asioihin.

75 Tältä osin on todettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että siitä, että yhteisöjen toimielimelle on esitetty hyvitystä koskeva hakemus, on seurauksena vain viiden vuoden määräajan päättymisajankohdan siirtyminen eikä perussäännön 43 artiklassa määrätyn viiden vuoden vanhentumisajan lyheneminen (edellä 67 kohdassa mainittu asia Giordano v. komissio, tuomion 6 ja 7 kohta ja asia T-167/94, Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2589, 30 kohta). Tästä seuraa, että vanhentumisaikaa laskettaessa nyt esillä olevien asioiden kantajien kaltaisen sellaisen maidontuottajan tilanne, joka on esittänyt asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen hyvitystä koskevan hakemuksen, ei siis voi olla epäedullisempi kuin sellaisen maidontuottajan tilanne, joka ei ole esittänyt tällaista hyvitystä koskevaa hakemusta.

76 Näin ollen on katsottava, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ei halunnut rajoittaa vastaajina olevien toimielinten yksipuolisesta luopumisesta johtuvaa vanhentumisajan ehdotonta keskeytymistä koskemaan vain sellaisia maidontuottajia, jotka eivät esittäneet asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista hakemusta. On nimittäin katsottava, että yhteisöjen tuomioistuin viittasi tähän hakemuksen puuttumiseen tuomionsa 100 kohdassa vain voidakseen vahvistaa, mikä oli tästä luopumisesta johtuvan vanhentumisen keskeytymisen päättymispäivä, joka vaihtelee sen mukaan, esitettiinkö asiassa asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen hakemus vai ei (ks. edellä 70 kohta).

- 77 Vastaajina olevat toimielimet korostivat vielä istunnon aikana, että edellä 27 kohdassa mainitun asian van den Berg kantaja ei voinut esittää asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista hakemusta, koska hänen tilanteeseensa ei sovellettu kyseistä asetusta. Vastaajina olevien toimielinten mukaan yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg antamassaan tuomiossa, että tämän viimeksi mainitun asian kantajalla oli oikeus vanhentumisen keskeytymiseen 30.9.1993 asti, koska hän ei ollut asemassa, jossa hän olisi voinut varautua siihen, että hänen tilanteeseensa ei sovellettaisi asetusta N:o 2187/93.
- 78 Tämä seikka ei kuitenkaan ole omiaan perustelemaan sitä, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetussa tuomiossa tehtyä ratkaisua ei voida soveltaa nyt esillä olevien asioiden kantajiin. Edellä 27 kohdassa mainitun asian kantajan tavoin nyt esillä olevien asioiden kantajatkaan eivät ennen asetuksen N:o 2187/93 antamista voineet varautua siihen, mikä sen soveltamisala tulee olemaan.
- 79 Edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetun tuomion valossa on siis määritettävä, minkä 2.3.1985 ja 28.3.1989 välisenä aikana (asia T-8/95) tai 1.7.1984 ja 28.3.1989 välisenä aikana (asia T-9/95) kärsittyjen vahinkojen osalta hyvitystä koskevat hakemukset olivat vanhentuneet kanteiden nostamispäivänä eli 23.1.1995.
- 80 Ensimmäiseksi on todettava, että kantajat esittivät vastaajina oleville toimielimille kannetta edeltävän vaatimuksen, joka keskeytti viiden vuoden vanhentumisaajan kulumisen siitä hetkestä, jona jompikumpi toimielin vastaanotti sen. Perussäännön 43 artiklasta ja oikeuskäytännöstä käy ilmi, että vanhentumisaajan keskeytymisen kannalta ratkaisevaa on, minä päivänä vaatimus vastaanotettiin eikä, kuten vastaajina olevat toimielimet väittävät, minä päivänä asianomainen toimielin vastasi tähän vaatimukseen (ks. tältä osin edellä 27 kohdassa mainittu asia van den Berg, tuomion 101 kohta ja edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 139 kohta).

81 Asian T-8/95 kantaja esitti tämän vaatimuksen vastaajina oleville toimielimille osoitetussa 23.12.1991 päivätyssä kirjeessä. Neuvosto vastaanotti tämän kirjeen 31.12.1991. Päivää, jona komissio vastaanotti kirjeen, ei voida osoittaa varmasti. Istunnon aikana asianosaiset olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että voidaan katsoa, että tämä kirje saapui myös komissioon 31.12.1991. Näin ollen kannetta edeltävän vaatimuksen vastaanottamisen ajankohtana oikeus saada hyvitystä oli vanhentunut 31.12.1986 edeltäneen jakson osalta (ks. tältä osin edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 139 ja 140 kohta). Lisäksi on todettava, että asian T-8/95 kantaja itse täsmensi vastauksessaan, että hän vetoaa oikeuteensa saada hyvitystä 31.12.1986 ja 29.3.1989 välisen jakson osalta.

82 Asian T-9/95 kantaja osoitti vastaajina oleville toimielimille kannetta edeltävän vaatimuksen 4.12.1990 päivätyllä kirjeellä. Tämä kirje saapui neuvostoon 7.12.1990. Päivää, jona komissio vastaanotti kirjeen, ei voida osoittaa varmasti. Istunnon aikana asianosaiset olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että voidaan katsoa, että tämä kirje saapui myös komissioon 7.12.1990. Näin ollen kannetta edeltävän vaatimuksen vastaanottamisen ajankohtana oikeus saada hyvitystä oli vanhentunut 7.12.1985 edeltäneen jakson osalta (ks. tältä osin edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 139 ja 140 kohta). Lisäksi on todettava, että asian T-9/95 kantaja itse täsmensi vastauksessaan, että hän vetoaa oikeuteensa saada hyvitystä 7.12.1985 ja 29.3.1989 välisen jakson osalta.

83 Toiseksi ja edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg (tuomion 100 ja 101 kohta) tehdyn ratkaisun mukaisesti vanhentumisajan laskennassa on aiheellista jättää huomioimatta jakso, joka alkoi 31.12.1991 (asia T-8/95) tai 7.12.1990 (asia T-9/95) ja päättyi päivänä, jona vastaajina olevien toimielinten sitoumus luopua vanhentumiseen vetoamisesta päättyi.

84 Edellä 27 kohdassa mainitusta asiasta van den Berg poiketen kantajat kuitenkin esittivät asetuksen N:o 2187/93 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen hakemuksen ja saivat kyseisen asetuksen 14 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisen tarjouksen, jonka ne implisiittisesti hylkäsivät antamalla tarjouksen hyväksymistä

varten säädetyn määräajan kuluu umpeen. Näin ollen vanhentumisajan keskeytymisen päättymistä arvioitaessa on otettava huomioon sen jakson päättyminen, jonka kuluessa asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan mukainen hyvitystä koskeva tarjous oli mahdollista hyväksyä (edellä 46 kohdassa mainittu asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 137 kohta; edellä 46 kohdassa mainittu asia Saint ja Murray v. neuvosto ja komissio, tuomion 91 kohta; edellä 42 kohdassa mainittu asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion 40 kohta ja edellä 70 kohdassa mainittu asia Schulte v. neuvosto ja komissio, tuomion 67 kohta).

85 On todettava, että asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehty hyvitystä koskeva tarjous tehtiin asian T-8/95 kantajalle 17.12.1993 päivätyllä kirjeellä, joka saapui hänelle 18.12.1993. Asian T-9/95 kantajalle 2.12.1993 päivätyllä kirjeellä tehdyn hyvitystä koskevan tarjouksen saapumispäivää ei voida osoittaa varmasti. Asianosaiset kuitenkin olivat istunnossa yhtä mieltä siitä, että asian T-9/95 kantaja vastaanotti tämän hyvitystä koskevan tarjouksen 3.12.1993.

86 Näin ollen kun asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti kyseisen asetuksen 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tehty tarjous on hyväksyttävä kahden kuukauden kuluessa tarjouksen vastaanottamisesta, on todettava, että asiassa T-8/95 31.12.1991 ja 18.2.1994 välistä jaksoa ja asiassa T-9/95 7.12.1990 ja 3.2.1994 välistä jaksoa ei voida ottaa huomioon viiden vuoden vanhentumisaikaa laskettaessa.

87 Istunnon aikana kantajat väittivät vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, että vanhentumisajan keskeytymistä oli aiheellista jatkaa kahdella ylimääräisellä kuukaudella edellä 24 kohdassa mainitussa asiassa Rudolph vastaan neuvosto ja komissio ja edellä 45 kohdassa mainitussa asiassa Kustermann vastaan neuvosto ja komissio annetuissa tuomioissa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

88 On kuitenkin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin halusi näissä tuomioissa pehmentää sen lähestymistavan seurauksia, jonka mukaan vanhentumisen keskeytymisen vaikutusten katsottiin katoavan, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei nostettaisi vahingonkorvauskannetta siinä ajassa, jonka kuluessa vastaajina olevien toimielinten oli luovuttava vanhentumiseen vetoamisesta. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi näissä tuomioissa, että toimielinten sitoumus luopua vanhentumiseen vetoamisesta koski edelleen tuottajia, jotka olivat toimielinten antaman hyvitystä koskevaa tarjousta koskevan sitoumuksen vuoksi odottaneet ennen vahingonkorvauskanteen nostamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja sitten nostaneet tämän kanteen kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kolmannessa kohdassa säädetty määräaika tarjouksen hyväksymistä varten päättyi (edellä 45 kohdassa mainittu asia Kustermann v. neuvosto ja komissio, tuomion 76 kohta ja edellä 24 kohdassa mainittu asia Rudolph v. neuvosto ja komissio, tuomion 64 kohta).

89 Kun otetaan huomioon, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa van den Berg annetun tuomion mukaisesti vanhentumisajan keskeytyminen, joka seurasi siitä, että toimielimet luopuivat yksipuolisesti vanhentumiseen vetoamisesta, on tapahtunut riippumatta siitä, milloin kantaja nosti kanteen, nyt esillä olevissa asioissa ei ole aiheellista soveltaa edellisessä kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä.

90 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, on todettava, että asian T-8/95 osalta jakso, jonka ajaksi vanhentumisaika keskeytyi, alkoi 31.12.1991 ja päättyi 18.2.1994. Kyseessä on kahden vuoden, yhden kuukauden ja 18 päivän jakso. Kun tämä jakso lisätään viiden vuoden jaksoon, joka edelsi kanteen nostamista 23.1.1995, on todettava, että asian T-8/95 kantajan oikeudet saada korvauksia ovat vanhentuneet 5.12.1987 edeltäneen jakson osalta. Koska asian T-8/95 kantajan vahinko päättyi 28.3.1989 (ks. edellä 65 kohta), hänelle on korvattava vahinko, joka hänelle aiheutui asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, soveltamisen takia 5.12.1987 ja 28.3.1989 välisen jakson osalta.

- 91 Asiassa T-9/95 jakso, jota ei oteta huomioon vanhentumisajan laskennassa, alkoi 7.12.1990 ja päättyi 3.2.1994. Kyseessä on kolmen vuoden, yhden kuukauden ja 26 päivän jakso. Kun tämä jakso lisätään viiden vuoden jaksoon, joka edelsi kanteen nostamista 23.1.1995, on todettava, että asian T-9/95 kantajan oikeudet saada korvauksia ovat vanhentuneet 27.11.1986 edeltäneen jakson osalta. Koska asian T-9/95 kantajan vahinko päättyi 28.3.1989 (ks. edellä 65 kohta), hänelle on korvattava vahinko, joka hänelle aiheutui asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 1371/84, soveltamisen takia 27.11.1986 ja 28.3.1989 välisen jakson osalta.
- 92 Koska korvausvaatimukset ovat osittain vanhentuneet, on vielä tarkasteltava kantajien toissijaista väitettä, jonka mukaan he tekivät anteeksiannettavan virheen vanhentumisajan alkamisajankohdan osalta.
- 93 On muistutettava, että kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, anteeksiannettavan erehdyksen käsitettä on tulkittava suppeasti, ja sillä voidaan tarkoittaa ainoastaan poikkeuksellisia tilanteita, joissa erityisesti asianomaiset toimielimet ovat menetelleet sellaisella tavalla, että se on joko yksistään tai ratkaisevassa määrin aiheuttanut ymmärrettävän sekaannuksen vilpittömässä mielessä olevalle oikeussubjektille, joka on osoittanut noudattaneensa kaikkea sitä huolellisuutta, jota edellytetään tavanomaista harkitsevaisuutta noudattavalta toimijalta. Tällaisessa tilanteessa hallintoviranomainen ei nimittäin voi vedota siihen, että se itse loukkasi oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, mistä oikeussubjektin erehdys sai alkunsa (edellä 40 kohdassa mainittu asia Bayer v. komissio, tuomion 29 kohta, joka vahvistettiin asiassa C-195/91 P, Bayer v. komissio, 15.12.1994 annetulla tuomiolla, Kok. 1994, s. I-5619, 26 kohta ja asia T-321/04, Air Bourbon v. komissio, määräys 19.9.2005, Kok. 2005, s. II-3469, 38 kohta).
- 94 Vaikka vastaajina olevat toimielimet halusivat rajoittaa kanteiden määrää ilmoittaessaan 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossaan, että ne luopuvat väliaikaisesti vanhentumiseen vetoamisesta, ne eivät koskaan ole vaikuttaneet asianomaisten taloudellisten toimijoiden vapaaseen mahdollisuuteen nostaa yhteisöjen tuomioistuimissa

vahingonkorvauskanne. Kantajien väite, jonka mukaan vastaajina olevat toimielimet olivat vaatineet, että vahinkoa kärsineet maidontuottajat eivät nosta kannetta, on siis hylättävä.

- 95 Lisäksi vastaajina olevat toimielimet eivät ole koskaan ylläpitäneet epäselvyyttä siitä, kuinka pitkäksi aikaa ne sitoutuivat olemaan vetoamatta vanhentumiseen perussäännön 43 artiklan nojalla. Vastaajina olevat toimielimet nimittäin ilmoittivat 5.8.1992 päivätyssä tiedonannossa, että luopuminen on voimassa siihen asti, kunnes asianomaisten tuottajien hyvityksen käytännön yksityiskohdat määritetään.
- 96 Kantajien toissijaista väitettä ei siis voida hyväksyä.
- 97 Lopuksi väite, joka perustuu eurooppalaisen sopimusoikeuden periaatteisiin, on tehoton, koska kanteessa on kyse sopimussuhteen ulkopuolisesta vahingosta.
- 98 Siltä osin kuin on kyse hyvityssummasta, joka vastaajina olevien toimielinten on maksettava, on todettava, että nämä toimielimet eivät katsoneet tarpeelliseksi tarkastella tätä kysymystä kirjallisen menettelyn aikana, koska kanteet olivat niiden mukaan täysin vanhentuneet ja koska joka tapauksessa kantajat ilmoittivat olevansa valmiit pyrkimään tekemään sopimuksen asetuksen N:o 2187/93 periaatteiden nojalla. Vastaajina olevat toimielimet kehottivat istunnon aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siinä tapauksessa, että se katsoo, että kanteet eivät ole täysin vanhentuneet, vahvistamaan välituomiossa jaksot, joiden osalta kanteet eivät ole vanhentuneet, jotta asianosaiset voivat pyrkiä sovintoratkaisuun hyvityssumman osalta.
- 99 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehottaa, että asianosaiset pyrkivät kuuden kuukauden kuluessa tekemään sopimuksen hyvityssummasta, joka vastaajina olevien toimielinten on maksettava kantajille. Jos sopimukseen ei päästä, asianosaisten on toimitettava tässä määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan korvauksen määrästä.

Oikeudenkäyntikulut

¹⁰⁰ Edellä tämän tuomion 99 kohdassa lausutun vuoksi oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

- 1) Neuvosto ja komissio velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka Wilhelm PELLElle ja Ernst-Reinhard Konradille on aiheutunut asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31.3.1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16.5.1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84, soveltamisesta siltä osin kuin näissä asetuksissa ei säädetty viitemäärän myöntämisestä tuottajille, jotka maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17.5.1977 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1078/77 nojalla antamansa sitoumuksen vuoksi eivät olleet toimittaneet maitoa asianomaisen jäsenvaltion käyttämän viitevuoden aikana.

- 2) **Pellelle, joka on asian T-8/95 kantaja, on korvattava asetuksen N:o 857/84 soveltamisen takia syntynyt vahinko ajanjaksolta, joka alkoi 5.12.1987 ja päättyi 28.3.1989.**
- 3) **Konradille, joka on asian T-9/95 kantaja, on korvattava asetuksen N:o 857/84 soveltamisen takia syntynyt vahinko ajanjaksolta, joka alkoi 27.11.1986 ja päättyi 28.3.1989.**
- 4) **Asianosaisten on toimitettava maksettavista määristä tehty sopimus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuden kuukauden kuluessa tämän tuomion antamisesta.**
- 5) **Ellei sopimukseen päästä, niiden on toimitettava samassa määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan korvauksen määrästä.**
- 6) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Jürimäe

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä syyskuuta 2007.

E. Coulon

M. Vilaras

kirjaaja

jaoston puheenjohtaja